

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ
อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายบุญสืบ ศรีไชยวงศ์

ปริญญา

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ ปั่นฉวี

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะเวลาการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ ของเกษตรกรบ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดเตรียม นิดพ่น และเก็บภาชนะและวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประจำครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน รวม 113 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต พฤติกรรมด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 84.9) มีอายุอยู่ระหว่าง 40-59 ปี (ร้อยละ 72.5) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 69.9) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 83.2) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเวลามากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 54.8) โดยเป็นแบบปลูกเองขายเอง (ร้อยละ 28.3) แบบสมาชิกโครงการหลวง (ร้อยละ 23.8) แบบพันธะสัญญา (ร้อยละ 20.3) และแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) (ร้อยละ 27.6)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกต้อง มากกว่าไม่ถูกต้อง โดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติ พฤติกรรมที่ถูกต้อง ร้อยละ 80.6 ซึ่งสูงกว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีการปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 75.3 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนา

โครงการหลวง มีการปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งหากพิจารณาตามช่วงระยะเวลาของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชพบว่า พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติถูกต้องมากที่สุด คือ พฤติกรรมการปฏิบัติในระยะก่อนการใช้สารเคมี และพฤติกรรมที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยที่สุด คือระยะระหว่างการใช้ โดยในระยะก่อนการใช้กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันการสัมผัสโดยตรงถูกต้องน้อยที่สุด ส่วนในระยะระหว่างการใช้และระยะหลังการใช้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติพฤติกรรมอื่นๆ ในการป้องกันอันตรายที่เกี่ยวข้องในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ถูกต้องน้อยที่สุด

สำหรับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมทุกรูปแบบ ข้อมูลจากการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่แตกต่างกัน แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการทำการเกษตรกรรมแตกต่างกัน มีความถูกต้องของ พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแตกต่างกัน 2 คู่ คือคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง และคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน กับ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกษตรกรที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกต้องมากที่สุด เกษตรกรที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบอื่นๆ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการศึกษารูปแบบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยประยุกต์ตามความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละกลุ่ม ทั้งในส่วนของตัวเกษตรกรเอง และในส่วนของหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของเกษตรกร

Independent Study Title Hazard Protection Behaviors From Using Pesticides of Farmers at Mae Pae Village, Samoeng Neua Sub-district, Samoeng District, Chiang Mai Province

Author Mr. Boonseub Srichaiwong

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisor Assoc. Prof. Waraporn Pannavalee

ABSTRACT

The objective of this descriptive study was to study the hazard protection behaviors from using pesticides of farmers at Mae Pae village, Samoeng Neua sub-district, Samoeng district, Chiang Mai province in 3 periods of using it: the pre-using period, the using period, and the post-using period. One hundred thirty three samples were purposively selected from each of 113 families who was responsible in preparing the equipment, spraying the pesticides, and keeping the equipment in each family. Individual interviewed and observed were used to collect the data by using the interview form and the observation form. The data were analyzed by using descriptive statistics and inferential statistics.

The results showed that most of the sample were male (84.9%); aged between 40-59 years old (72.5%); educational level was in primary school (69.9); married (83.2%). They worked as a farmer for more than 20 years (54.8) as farmer's market (planting and selling products themselves) (28.3%), as Royal Project Development Centers' members (23.8%), as contract farming (20.3%) and as integrated farming (more than one type of farming) (27.6%).

Most of the sample had correct behaviors in hazard protection behavior from using pesticides more than the incorrect behaviors. The interviewing data showed that 80.6% of the sample had the correct behaviors which was higher than the data from interviewing (75.3%). The

sample in the Royal Project Development Centers' members had the most correct behaviors compared to other groups of farming. Considering the period of using pesticides, the study found that the most correct behaviors was in the pre-using period while the most incorrect behaviors was in the using period. The less correct behavior in the pre-using period was in the group of behavior in protecting themselves from directly contact to the pesticides. In the using period and the post-using period, the less correct behavior was in the group of behavior in other protection behaviors relating to the use of pesticides.

Hazard protection behaviors from using pesticides of the sample in every category of farming, the data from observation showed that there was no difference among hazard protection behaviors. But the interview data showed that there were 2 pairs of farming group which had different hazard protection behavior of using pesticides. The first pair was the integrated farming and the farmer's market and the second pair was the integrated farming and the Royal Project Development Centers' members.

Since the results of this study showed that the farmers in the Royal Project Development Centers' members had better hazard protection behaviors from using pesticides than other groups, the farmers and the officers who are responsible for the occupational safety of the farmers should study the operational model of the Royal Project Development Centers in order to suitably apply to each category of farming, both for the farmers and the affiliate organizations.